

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

---

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
januari 2005 - 26e Jaargang, nr. 104

BESTUUR:

Voorzitter

R.W. Hemmes Thorbeckelaan 74 2564 BS Den Haag Telefoon en fax
070 - 368 35 66

Secretaris

G.J. Staal Oranje Nassaulaan 52 3708 GE Zeist Telefoon
030 - 692 27 92
E-mail: jan.staal@planet.nl

Penningmeester

Ch.H. Bartelings Thomas Jeffersonlaan 437 2285 AP Rijswijk Telefoon en fax
070 - 394 14 67
E-mail: ch.h.bartelings@planet.nl

LEDEN:

R.A. Grisnigt Canadalaan 25 4631 NT Hoogerheide 0164 - 61 34 15
R.M. ten Broek Burg. de Villeneuve-
singel 30 3055 AP Rotterdam 010 - 422 39 14

Fred M. Beukers Louise de Colignylaan 448 3062 HN Rotterdam 010 - 452 79 29

J.A. Bakker, Evenementencommissie Zeekant 92g 2586 JB Den Haag Telefoon en fax
070 - 354 02 45

J. de Mos, Evenementencommissie Marjorystraat 25 3151 SK Hoek v. Holland 0174 - 38 21 83

H.J.M. Brinkman Jacob Mulderweg 26 2597 BS Den Haag Telefoon en fax
070 - 354 31 73

E-mail: hjm.brinkman@wanadoo.nl

REDACTIE DE SCHAKEL

H.J.M. Brinkman Jacob Mulderweg 26 2597 BS Den Haag Telefoon en fax
070 - 354 31 73

E-mail: hjm.brinkman@wanadoo.nl

Stichting Genootschap Engelandvaarders:

Postbank: 35 95 00

Bank : 54.55.46.826

ABN-AMRO bank - Rijswijk

Het volgende nummer verschijnt in april 2005.

Gaarne hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 maart 2005.

ISSN 1382-8207

VAN DE VOORZITTER

Wat een vreselijke natuurramp op tweede kerstdag vorig jaar. Het is te hopen dat zo iets niet weer gebeurt, hoewel de deskundigen dat wel verwachten. En net als na de vorige zeebeving wordt er geen jaartal bij zo'n verwachting genoemd. Laat er nog maar wat eeuwen overheen gaan en laten we er dan beter op zijn voorbereid.

Het was goed te ervaren hoe eensgezind Europa was met de hulp en in het respect voor de slachtoffers van die tsunami. Het zou mooi zijn als dat respect voor elkaar blijvend zal worden getoond.

Het overlijden van onze Prins is nog steeds voor verschillende oude makers moeilijk te verwerken. Toch zullen wij verder moeten. Ik wens u allen dan ook toe dat het jaar 2005 voor u, en allen die u dierbaar zijn, ondanks alles een goed jaar zal zijn.

Het bijzondere bulletin dat u na het overlijden van Prins Bernhard werd gezonden was een goed initiatief van onze redacteur en onze secretaris. Van verschillende kanten vernam ik dat deze buitengewone uitgave erg is gewaardeerd.

Op 28 december 2004 was het de 25ste verjaardag van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940 - 1945. Mevrouw Loek Caspers, voormalig bestuurslid, van Samenwerkend Verzet, is in de archieven gedoken en heeft de geschiedenis van die 25 jaar te boek gesteld. Begin maart zal deze studie worden uitgegeven.

Ook ons Genootschap Engelandvaarders is al sinds 1979 aangesloten bij de Stichting Samenwerkend Verzet 1940 - 1945. De gezamenlijke stem klinkt nog steeds als er moet worden geroepen.

Prins Bernhard had vorig jaar aangekondigd dat hij in 2005 de jaarlijkse herdenking in Wageningen op 5 mei voor de laatste keer zou bijwonen. Helaas is hem dat niet gegeven. De bijeenkomst zal dit jaar wel een bijzonder karakter krijgen. In 2006 zal in Wageningen nog slechts een herdenking worden gehouden met de veteranen van de Tweede Wereldoorlog. Voor ons verandert er dus weinig, behalve dat het "massale" dit jaar dus voor de laatste keer is.

In het jaar 2005 zullen op veel plaatsen herdenkingen worden georganiseerd ter gelegenheid van het feit dat zestig jaar geleden de Tweede Wereldoorlog ten einde liep. Ik wens u toe dat u in de gelegenheid zult zijn verschillende van die herdenkingen bij te wonen. In september kunnen wij daar dan over napraten op onze reünie. Daar hoop ik ook velen van u te treffen.

Ik kijk naar u uit.

Rudi Hemmes

VAN UW REDACTEUR

Allereerst mijn beste wensen en goede gezondheid voor 2005 aan alle Engelandvaarders, hun familie en alle lezers van ons periodiek.

Uw vele persoonlijke brieven hebben mij gesterkt om door te gaan met het in elkaar zetten van onze Schakel, hoewel het soms niet gemakkelijk is geweest.

In het bijzonder gaat mijn dank naar de heer Baard, van drukkerij WilsKracht in Schiedam.

Zonder zijn medewerking en steun zou veel niet mogelijk zijn geweest. Ik doel hierbij eveneens op de publicatie van de speciale uitgave van de Schakel ter gelegenheid van het overlijden van onze beschermheer, Z.K.H. Prins Bernhard.

H.J.M.Brinkman

Aan het begin van het nieuwe jaar wil ik allereerst alle Engelandvaarders, hun dierbaren en de lezers van de Schakel die geen Engelandvaarders zijn een Goed en Gezond 2005 toewensen.

Zoals gebruikelijk wordt in de eerste Schakel van het jaar het richtbedrag vermeld voor de jaarlijkse bijdrage, die dit jaar is verhoogd van € 25,- naar € 28,- in verband met stijgende kosten. Voor lezers van de Schakel die geen Engelandvaarders zijn is de € 28,- een bijdrage voor het abonnement. De in Nederland wonende Engelandvaarders en belangstellenden ontvangen ter vereenvoudiging van de betaling een acceptgirokaart.

Op het acceptgiroformulier onder vermelding van het bedrag van uw bijdrage graag uw eigen Postbankgiro of Bankrekening in het daarvoor bestemde vakje, dus niet het Postbank of Banknummer van het Genootschap, dat nog wel eens voorkomt, en natuurlijk uw handtekening plaatsen.

Een aantal in het buitenland wonende Engelandvaarders c.q. hun weduwen of donateurs hebben ook rekeningen bij Nederlandse bankinstellingen. In deze gevallen en in Eurolanden is de meeste eenvoudige wijze, zowel voor de betalende alsook voor de ontvangende partij om jaarlijkse- en reuniebijdragen over te schrijven op een van de bankrekeningnummers van ons Genootschap, t.w. Postbank 359500 of ABN/AMRO bank 545546826, ten name van de Penningmeester Stichting Genootschap Engelandvaarders te Rijswijk.

Andere mogelijkheden voor degenen die in het buitenland wonen zijn om bijdragen in contanten (euro's of valuta van het land van vestiging).

Of per cheque te zenden naar het adres van de penningmeester vermeld op de eerste pagina van de Schakel. Let wel: het tarief voor het bij schrijven van cheques is relatief hoog, maar een enveloppe met contant geld kost slechts porto !

Zoals bekend dienen onze inkomsten uit de jaarlijkse bijdragen en donaties in de eerste plaats om het 'communicatiemedium' de Schakel te produceren en te verzenden. Daarnaast is er ook nog een steeds groeiend aantal zieken die, wanneer ons dat bekend is, van het bestuur namens u allen een bloemetje ontvangen. Bovendien worden waar mogelijk attenties verzorgd bij het ook steeds groeiend aantal overledenen. Ondanks de zeer welkome bedragen hoger dan het richtbedrag die wij ook vorig jaar ontvingen van een aantal Engelandvaarders, waarvoor hartelijk dank, kon een negatief jaarsaldo helaas niet worden voorkomen. Van 98 Engelandvaarders waaronder zelfs klinkende namen, werden vorig jaar geen bijdragen ontvangen. Wij zouden dan ook graag zien dat dit jaar alle aangesloten Engelandvaarders een bijdrage overmaken of zenden.

De hierboven vermelde betalingsmethoden kunnen natuurlijk ook worden gebruikt voor bestellingen van Engelandvaarderdersen of schildjes. De bijdragen met verzendkosten zijn afgerond als volgt:

Engelandvaarderdersen

Voor Nederland € 11,-
Voor Europa € 11,-
Voor buiten Europa € 12,-

Engelandvaarderschildjes

voor Nederland € 14,-
voor Europa € 17,-
voor buiten Europa € 22,-

Charles Bartelings

Jan Gerrit Bruin

23 oktober 1923 - 27 oktober 2004

Weinig kon Jan Bruin vermoeden, bij zijn afscheid na een meer dan vijf en veertigjarige loopbaan in de hout- en metaalindustrie, dat hij zich nog een totaal andere, zeer veel omvattende taak zou gaan stellen: de zo volledig mogelijke documentatie van alle pogingen, zowel de geslaagde als de mislukte, om tijdens de bezettingsjaren over de Noordzee Engeland te bereiken.

Zoals dat vaker gaat was de aanleiding tot Bruins onderzoek enigszins toevallig. In 1990 verzocht een school uit Bussum Jan Bruin, bekend verzetsman uit de Zaanstreek en betrokken bij een boek over het Zaanse verzet, of hij informatie wilde proberen te krijgen over een oud-leerling, Bob Gazan. Gazan bleek een poging gedaan te hebben om met een twaalfvoetsjool naar de overkant te komen, maar verder was over hem niets meer te vinden.

Tijdens zijn pogingen meer te weten te komen is Jan Bruin gegrepen geraakt door de Engelandvaart over zee en is onderzoek begonnen met de totale inzet, bekwaamheid en vasthoudendheid die hem in zijn voormalige loopbaan hadden gekernmerkt.

Na acht jaar heeft hij zijn monumentale studie die hij "Vrijheid achter de horizon Engelandvaart over de Noordzee 1940/1945" genoemd heeft, voltooid.

De verantwoording en documentatie getuigen van indrukwekkende professionaliteit, en zijn boek is het naslagwerk geworden voor iedereen die in het onderwerp geïnteresseerd is, juist omdat hij ook alle mislukkingen heeft geregistreerd. En dit alles terwijl Bruin niet meer dan de lagere school en ambachtsschool doorlopen had. Door de medewerking van de journalist Jan van der Werff en de vele illustraties is het ook een bijzonder leesbaar boek geworden.

Jan Bruin was een bijzonder aardig mens. Na een lang uitgestelde

---

afpraak bezochten mijn vrouw en ik het echtpaar Bruin op 16 oktober jl.; Jan vertelde uiterst geanimeerd over nieuw onderzoek, de illegaliteit betreffende. Een week later stierf hij, totaal onverwacht.

Hoewel zelf geen Engelandvaarder maar oud-verzetsman hoort hij door zijn boek thuis in de gelederen van de Engelandvaarders.

H.B. Peteri

TULPEN VOOR WILHELMINA (1)

(door dr. Agnes Dessing)

Vandaag ontving ik de Schakel van oktober 2004 en na een vluchtige inspectie vond ik daarin verschillende reacties op bovengenoemde Doctoraal Scriptie, maar ook de mededeling, dat in het a.s. januari-nummer een uitvoerige recensie zal verschijnen en daar wil ik graag mijn opmerkingen aan toevoegen.

Ik was zo gelukkig het boek al voor eind september te mogen ontvangen, toen mijn collega Engelandvaarder (en ook collega oud-marinier) Jan Brand ons hier in Wales, met Els Bongers, na enkele jaren weer eens kwam bezoeken.

Ik begon direct na hun vertrek met de lezing van het boek en in den beginne viel dat niet mee, totdat ik, ten goede, mij bewust werd, dat dit een scriptie was en niet alleen als geschiedenis bedoeld. Daarna heb ik het boek vrijwel achter elkaar doorgelezen en heb dan ook, naar ik denk, er een goede opinie over. Gelukkig komt mijn naam niet voor in het verhaal, en dus kan daarover geen verschil van mening bestaan! Wel die van twee van mijn dierbare vrienden, en ook die soms niet geheel correct, maar dit is niet de reden van dit schrijven. Helaas de onlangs overleden Jan Buyser, in het register vermeld op pag. 245, wordt in de scriptie genoemd op pag. 247, natuurlijk zocht ik dat na,

---

want ook hij diende na aankomst in Londen met mij in het Korps Mariniers, zelfs ook in de Genie. Hij was op 6 februari 1943 in Delft opgepakt, bij de razzia op die dag, die ook de Technische Hogeschool in Delft trof, hoewel dat op pag. 41 ontbreekt en die ikzelf gelukkig ontliiep. Voorts de naam van Maarten Rutteman (op pag. 329) die in 1946 ons verhaal van de "barre" tocht over de Pyreneeën onder "Studenten onder de Bezetting" zo prachtig beschreef, het boek dat ik bij mijn terugkomst in Nederland in dat jaar van mijn naaste verwanten ontving.

Dus ik voel wel, dat ik zelf bijna genoemd wordt, maar gelukkig niet helemaal en daarom kan ik alleen maar getuigen van een grote bewondering voor het werk van Agnes Dessing en het ter lezing aanbevelen aan alle Engelandvaarders en hun naasten. Zoals reeds gezegd, moet daarbij het doel van de scriptie in gedachten worden gehouden en is wellicht een zekere volharding aan te raden, maar ook daarmee kan ik niet meer dan mijn bewondering uitspreken over dit wel-doorwrochte werk en mijn dank nogmaals aan de gulle gever, die het mij bezorgde.

Sytze Wiersma

DE OORLOGSDICHTERS

The war poets 1939 - 1945

In de vorige Schakel publiceerden wij een bekend en prachtig gedicht van de piloot-dichter, John Magee, die tijdens een tragisch vliegongeluk in 1941 om het leven kwam.

Hieronder volgt een gedicht van de soldaat-dichter Keith Douglas. Keith nam deel aan de campagne in Noord-Afrika, waar hij gewond

---

raakte door een landmijn. Drie dagen na D-day, op 9 juni 1944, sneuvelde deze soldaat-dichter in Normandië. Keith Douglas was toen 24 jaar oud.

Aristocrats

Peter was unfortunately killed by an 88:
It took his leg away, he died in the ambulance.
I saw him crawling on the sand; he said
It's most unfair, they've shot my foot off.

How can I live among this gentle
Obsolescent breed of heroes, and not weep?
Unicorns, almost.

For they are falling into two legends
In which their stupidity and chivalry
Are celebrated. Each, fool and hero, will be an immortal.

Tot slot een gedicht van de zeeman-dichter, John Wedge. John was 18 jaar toen de oorlog uitbrak. Hij zag actie op de Noordzee, het Kanaal en Atlantische Oceaan. Gelukkig overleefde John Wedge de oorlog.

Action Station

'Action Stations', Tin hats and apprehension;
Rush to guns and hoses, engine room
And wireless office. Air of tension
Eyes uplifted and some seaward gazing.
Ears are straining for a distant "boom",
Or roar of engines. Lips are phrasing
Prayers, maybe, or curse upon the Hun.
Friendly aircraft in distant loom
And are gone. Minutes pass ..... 'Carry On'.

RAG

TULPEN VOOR WILHELMINA (2)

(door dr. Agnes Dessing)

Sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog zijn er veel publicaties verschenen over verschillende aspecten van die oorlog. Sommigen bleven onderbelicht, andere geschriften of boeken herhaalden vaak wat reeds eerder in druk was verschenen.

Over "de Engelandvaarders" verschenen verscheidene publicaties. Sommigen beschreven uitvoerig de belevenissen van deze groep Nederlanders die zich in wilde zetten voor de bevrijding van Nederland aan geallieerde kant en daarom uit Nederland vertrokken over zee of over de landroute via België, Frankrijk, Zwitserland en Spanje, soms zelfs via bijzondere wegen die via Italië, Jugoslavië, Rusland en Japan liepen. De meest tot de verbeelding sprekende verhalen zijn die van ontsnappingen uit Indië na de bezetting door de Japanners. Een ontsnapping liep via de riolen van Hongkong, de andere over een epische tocht van Java naar Ceylon (nu Sri Lanka) met een klein zeilbootje.

De publieke beeldvorming van de Engelandvaarders

Agnes Dessing gaat uitvoerig in op de beeldvorming na de oorlog van de Engelandvaarders.

De meest opvallende beschrijving die naderhand als film grote bekendheid kreeg was het boek "Soldaat van Oranje" van de hand van Engelandvaarder Eric Hazelhoff Roelfzema.

Maar ook andere auteurs schreven over het fenomeen: Engelandvaarders. De helaas te jong overleden bekende journalist Paul van Beckum schreef een serie ontmoetingen met Engelandvaarders voor de Haagsche Courant, die daarna in boekvorm uitkwamen en als titel had: Oranjehaven, 13 sluipwegen naar de vrijheid. Ex verzetsman Jan Bruin schreef samen met journalist Jan van der Werff zijn boek: Vrijheid achter de horizon, Engelandvaart over de Noordzee 1940/1945. Het boek van Agnes Dessing geeft in een boeiende verteltrant een inzicht in wat jonge mensen bezielde de ontelbare gevaren te trotseren van de overtocht naar Engeland om daar hun bijdrage te leveren aan de bevrijding van Nederland. Het was maar een klein aantal die dit zouden bereiken. Volgens schattingen ongeveer

zo'n 1600 mannen en 48 vrouwen die de oversteek waagden en vaak na vele ontberingen Engeland bereikten. Na de oorlog waren het vooral de verhalen van hen die de oversteek over zee maakten die de belangstelling trokken. Dat waren ook de zes die in 1941 met een motorbootje overstaken, de volgende dag in Engeland arriveerden en binnen een week aan Koningin Wilhelmina een bos oranje tulpen uit Nederland meegenomen, overhandigden. De titel van het doctorale proefschrift heeft betrekking op deze zes mannen. Voor de Koningin was dit het bewijs dat Nederland zich moedig bleef verzetten tegen de brute Duitse overheersing. Als contrast moet wel vermeld worden dat een groot aantal Nederlanders zich aanboden om met het Duitse leger in de Germaanse SS tegen Rusland te strijden. Na juni 1941 groeide dit aantal onrustbarend.

Wetenschappelijk onderzoek pas laat begonnen

Het heeft echter lang geduurd voordat de geschiedenis van de Engelandvaarders op wetenschappelijke wijze werd besproken. Mevrouw Dessing heeft nu meer dan een halve eeuw later een zo compleet mogelijk beeld van wat de Engelandvaarders bezielde, willen geven en ze is daarin goed geslaagd. Ze heeft in haar boek ook de mislukkingen besproken.

Veel Engelandvaarders hebben geleden onder de behandeling die zij kregen nadat zij werden gepakt door de Duitsers terwijl ze onderweg waren naar hun doel. Verder bespreekt Dessing uitgebreid over wie deze meestal jonge mannen en de 48 vrouwen nu eigenlijk waren. Er waren studenten bij maar ook veel voormalige militairen, een groot aantal cadetten van de KMA en de adelborsten van het Marine Instituut, Maar ook gewone jongens die een avontuurlijke geest hadden en genoeg hadden van de toenemende beperkingen van het leven onder de bezetter. Slechts weinigen hadden actief deelgenomen aan het verzet tegen de bezetters. Bij de vrouwen was er zelfs een ex stewardes Ida Veldhuyzen van Zanten. Zij had reeds een vliegbrevet en wilde absoluut bij de luchtmacht komen. Met veel moeite lukte dat, niet voor gevechtsvluchten maar voor lokaal verkeer. Maar ook op het verlenen van onderscheidingen bestond kritiek. Zij die overzee waren

---

gekomen kregen in het begin het Bronzen Kruis. Zij die via andere wegen waren gekomen kregen het in februari 1941 ingestelde Kruis van Verdienste. Maar ook hier is een zekere willekeur te bespeuren. Sommige Engelandvaarders hebben geen onderscheiding gekregen. Na de oorlog kregen zij vaak het Oorlogsherinneringskruis en in de tachtiger jaren het Verzetsherdenkingskruis. Ook over het ontvangen van alle Engelandvaarders door Koningin Wilhelmina zijn er verschillende meningen. Veel Engelandvaarders hebben haar nooit gezien. Sommigen zagen haar meerdere keren. Van degenen die het per boot niet gehaald hebben zijn de cijfers niet bekend een schatting kan alleen worden gemaakt van de vermisten die na het einde van de oorlog bekend waren.

Naoorlogse episode

Er zijn er ook geweest die onderdoken na een kort verblijf in Australië, waarheen ze vanuit Engeland waren gestuurd om Indië te bevrijden, toen de oproep kwam om in te schepen voor Nederlands-Indië na de capitulatie van Japan. Vaak met de hulp van een vriendin waarmee ze kennis hadden gemaakt. Medewerking van de Australische autoriteiten om die deserteurs op te sporen werd niet of zeer schoorvoetend gegeven. De Australiers in het algemeen hadden meer op met de vrijheidsbeweging in Nederlands-Indië dan met de koloniale regering van Nederland. Daarbij kwam ook nog dat de Australische regering genoeg had van de oorlog en de troepen die buiten Australië waren zo snel mogelijk naar huis wilden halen. Er heerste in Australië een groot gebrek aan werkkrachten om het land na 5 jaar oorlog op te bouwen. Veel Nederlanders wilden ook wel blijven in dit uitgestrekte land. Naar schatting zijn er ongeveer 10000 militairen naar Australië vanuit Indië vertrokken onder het Ex Allied Services programma waaronder men een Landing Permit kreeg van de Australische regering terwijl de reis per vliegtuig werd betaald door de Nederlands-Indische regering. Bij aankomst in Australië kreeg men dan een landingsgeld van ongeveer 50 Australische ponden. Ook hier zijn er veel Engelandvaarders geweest die dit gedaan hebben. Een aantal is naderhand weer teruggekeerd naar Nederland. Er zijn er ook geweest die naar de Verenigde Staten vertrokken en eveneens naar

---

Nieuw-Zeeland. Mevrouw Dessing heeft ook veel persoonlijk contact gehad met Engelandvaarders waarvan sommige verhalen zijn opgetekend in haar boek.

Waardering als geschiedschrijving

Van het lezen van het boek van mevrouw Dessing heb ik genoten. Het is een boeiend verhaal geworden en de manier waarop het geschreven is verdient alle lof. Alle Engelandvaarders zouden het moeten lezen al was het alleen maar om lastige vragen van kinderen maar vooral kleinkinderen te beantwoorden.

Agnes Dessing: 'Tulpen voor Wilhelmina', De geschiedenis van de Engelandvaarders.
Uitgeverij: Bert Bakker.
Prijs euro: 19,95.

H.J.M.Brinkman

DEFILÉ LANGS DE BAAR VAN PRINS BERNHARD

Een aantal Engelandvaarders had Jacob de Mos gevraagd of er, en zo ja, een gezamenlijk defilé van Engelandvaarders gehouden kon worden. Dit leidde tot een bezoek aan Paleis Noordeinde op woensdagmiddag 8 december.

Wij verzamelden ons rond het middaguur in de Julianakazerne. Na een broodmaaltijd stonden er voor de veertien deelnemers drie busjes van de Koninklijke Landmacht klaar, die ons naar het Paleis brachten. Men wist van onze komst en zonder oponthoud konden wij het condoleantieregister tekenen en doorgaan naar het Paleis. Onmiddellijk nadat de President van China zijn opwachting had gemaakt was het onze beurt om afscheid te nemen, ieder op zijn eigen wijze.

Jan Middelkoop

Jan Middelkoop heb ik ontmoet tijdens de oorlog, aan het front Dover. Jan zat toen op de M.T.B 229. Het waren juist deze boten, aan het front Dover, waar wij steeds paraat moesten zijn en dat bracht nogal wat zware lichamelijke spanningen met zich mee.

Niet alleen door de slopende nachten onder de Franse kust, op zoek naar de vijand, of het afzetten van Commando's op de kust, maar ook als wij binnen lagen. Door de vele zware granaten die werden afgeschoten vanaf de Franse kust, waarvan er 2600 op Dover en rond onze basis zijn gevallen. Het waren juist bij deze spanningen, van alle manschappen, in het afgesloten Dover, dat Jan Middelkoop met zijn opgewektheid en vriendschap een voorbeeld was, onder de bekwame leiding van de Commandant: Engelandvaarder Hans Larive.

Officieren en manschappen hadden onderling een fantastische band, maar het ging nooit ten koste van het ontzag, je Commandant bleef je Commandant en dat wist ook iedereen.

Ondanks dat Jan in Zuid-Afrika woonde, hebben wij onze jaarlijkse Kerst- en Nieuwjaarsgroeten nooit vergeten.

Jan was een fijne strijdmakker

Rust in vrede vriend

Jacob de Mos

Veel mensen schuifelden in lange rijen naar het Paleis om op hun beurt afscheid te nemen van de Prins. Een geweldige zee van bloemen en kransen en de grote rust lieten niet na een indrukwekkende en ontroerende indruk te maken. Op deze woensdagmiddag waren het militairen van het Regiment Prinses Irene die de wacht hielden. Voortdurend stond een viertal officieren in ceremonieel tenue bij de baar opgesteld.

De busjes stonden klaar voor de terugrit naar de Julianakazerne. Na een kopje koffie ging iedereen naar huis.

Jan Staal

HERDENKINGSBIJEENKOMST IN WAGENINGEN

Het Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945 en het Gemeentebestuur van Wageningen organiseerden een herdenkingsbijeenkomst ter nagedachtenis van Prins Bernhard op donderdagmiddag 23 december 2004. Dankzij de goede zorgen van Engelandvaarder Jan Bakker waren er toegangskaarten beschikbaar voor een aantal Engelandvaarders.

Het was een stijlvolle goed georganiseerde bijeenkomst omlijst door de Johan Friso Kapel van de Koninklijke Landmacht en het Toonkunstkoor uit Wageningen. In korte toespraken herdachten de heren Maas, onze voorzitter Rudi Hemmes, respectievelijk als voorzitter van het Nationaal Comité Herdenking Capitulaties, de Stichting Samenwerkend Verzet en de Nederlandse Veteranen verschillende aspecten van leven en werken van de Prins. Voor en na de bijeenkomst was er een ontvangst in Hotel de Wereld en in de aula van de universiteit.

Jan Staal

Engelandvaarders bijeen tijdens de herdenking van de sterfdag van Koningin Wilhelmina 2004

ADRESSENBESTAND

ADRESSENBESTAND
Stichting Genootschap Engelandvaarders

Aanvullingen en wijzigingen no. 21 op de adressenlijst van 1 april 1999.

Overleden:

Broek, J.A. ten	Zwitserland
Bruin, J.G.	Zaandam
Gans, A.	Spanje
Welleman, J.C.	Arnhem

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

G.J. Staal	Oranje Nassaulaan 52
	3708 GE Zeist
	Telefoon 030 - 692 27 92
	E-mail: jan.staal@planet.nl